

Rola postaw rodzicielskich w kształtowaniu samooceny u dzieci i młodzieży

16.06.2020

Rodzice mają istotny wpływ na rozwój psychospołeczny dziecka, czyli m.in.: na funkcjonowanie intelektualne i emocjonalne, kształtowanie się dojrzałości społecznej oraz właściwy obraz siebie. Wpływ rodziców oddziałuje także na formowanie się stosunku do siebie i rówieśników, a także na właściwe pełnienie własnych ról rodzinnych przez dziecko, także w późniejszym, dorosłym życiu (Ziemska, 1980).

Środowisko rodzinne ma wpływ na osobowość dziecka poprzez dwa rodzaje zachowań: świadomą pracę wychowawczą oraz niezamierzone oddziaływanie na dziecko. Dokonuje się ono poprzez czynności i zdarzenia mające miejsce w rodzinie, poprzez obserwację reakcji dorosłych na te zdarzenia, a także przez postępowanie członków rodziny. Szczególne oddziaływania następują poprzez sposób, w jaki członkowie rodziny odnoszą się do siebie nawzajem oraz jest ich stosunek emocjonalny do dziecka.

W literaturze psychologicznej można znaleźć wyniki wielu badań, opisujących wpływ rodziców na rozwój i zachowanie się dzieci. Stanowią one dowód na to, że **pozytywny stosunek rodziców do dziecka, okazywana akceptacja i ciepło, wsparcie psychiczne korzystnie wpływają na rozwój psychospołeczny oraz emocjonalny dziecka**. Podkreślają także zgodnie, że negatywny stosunek do dziecka, brak akceptacji i ciepła, połączony z licznymi ograniczeniami i stosowaniem kar wywiera ujemny wpływ na rozwój społeczny, emocjonalny oraz na kształtowanie się pozytywnego obrazu siebie (Ziemska, 1980).

Cechami osobowości, na które znaczący wpływ mają postawy rodziców są obraz własnej osoby, samoocena i samoakceptacja. Badania dowodzą, że dzieci o wysokim poziomie samoakceptacji spostrzegają swoich rodziców jako akceptujących. Natomiast poczucie odrzucenia i nieakceptowania przez rodziców powoduje obniżenie poziomu akceptacji siebie. **Postawy rodzicielskie, zarówno matek jak i ojców wpływają na obraz siebie ich dzieci** (Wolińska, 1988).

- Postawy charakteryzujące się nadmiernym ochranianiem kształtują u dziecka wyłącznie pozytywną samoocenę co przekłada się na ocenę własnego postępowania. Takie dziecko cechuje słaby wgląd we własne możliwości oraz posiadanie małej ilości doświadczeń, co powoduje, nieumiejętność odnalezienia się w nowych sytuacjach. Może być to przyczyną konfliktów dziecka z otoczeniem, a także być przyczyną

stresu, z powodu rozbieżności stawianych sobie oczekiwań, a koniecznością sprostania rzeczywistości.

- Postawa charakteryzująca się nadmierną surowością jest postawą odwrotną do poprzednio omówionej i może stanowić źródło poczucia niższości u dziecka, poczucia winy, a w przypadku bardziej wrażliwych dzieci nawet odrzucenia siebie. Opisywana postawa rodzicielska może sprzyjać także kształtowaniu się u dziecka tendencji do perfekcjonizmu oraz nadmiernej samokrytyki.
- Postawa niekonsekwentna, gdzie rodzice dają dziecku sprzeczne sygnały powoduje w dziecku frustrację oraz jest źródłem stresów. Opisane negatywne postawy rodziców są źródłem nieadekwatnego obrazu siebie dziecka.
- **Na prawidłowy obraz własnej osoby u dziecka wpływają oddziaływania rodziców określone jako akceptujące.** Ta postawa wychowawcza przyczynia się także do regulowania pozytywnych stosunków między dzieckiem, a jego otoczeniem.

Wielu autorów zajmujących się tematyką postaw rodzicielskich uważa, że odgrywają one znaczącą rolę w procesie wychowawczym. **Właściwe postawy rodzicielskie mają korzystny wpływ na psychospołeczny rozwój dziecka oraz sprzyjają kształtowaniu się pozytywnych cech osobowości.** Natomiast niewłaściwe postawy rodziców nie tylko niekonstruktywnie wpływają na rozwój dziecka i jego osobowość, ale także mogą być źródłem różnego rodzaju zaburzeń (Wilk, 2002).

Podsumowując, należy podkreślić, że tylko w rodzinach, w których rodzice z miłością i akceptacją odnoszą się do dziecka, wychowują się dzieci, których psychika jest prawidłowo ukształtowana. Charakteryzują się one poczuciem własnej wartości, potrafią dokonywać właściwych wyborów, są zdolne do wysiłku, mają pozytywne kontakty z innymi ludźmi, są radosne i ufne. Pozytywne postawy rodzicielskie dają niemal pewność, że będą kształtowały prawidłową osobowość dziecka i będą sprzyjały zachowaniu jego równowagi psychicznej (Łuczyński, 2008).

Więcej na temat wpływu postaw rodzicielskich na dzieci znajdziecie Państwo w innych artykułach opracowanych przez psychologów Poradni: <http://ppptarnow.pl/category/porady-wychowawcze-dla-rodzicow/>

Literatura:

- Ziemska M., *Rodzina i dziecko*, Warszawa 1980,
- Łuczyński A., *Dzieci w rodzinach zastępczych i dysfunkcjonalnych*, Lublin 2008,
- Wilk J., *Pedagogika rodziny*, Lublin 2002,

- *Wolińska J.M., Wpływ postaw wychowawczych rodziców na aspekt opisowy , wartościujący i normatywny obrazu własnej osoby ich dzieci w wieku dorastania. W: K. Pospiszyl (red.), Z badań nad postawami rodzicielskimi, Lublin 1988*

Opracowała: Anna Romanowicz – psycholog